

Dosarul nr. 2ra-672/2021

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central (jud.A.Bologan)

Instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. R.Petrov, N.Bondarenco, S.Pilipenco)

ÎNCHEIERE

12 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Șeremet Vitalie împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii,

împotriva deciziei din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Cahul,

c o n s t a t ă:

La 22 iulie 2020, reclamantul Șeremet Vitalie, prin intermediul avocatului său, Todorov Maxim, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova, Procuratura Generală a Republicii Moldova, prin care a solicitat încasarea din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în folosul lui Șeremet Vitalie, prejudiciul material sub formă de cheltuieli de asistență juridică cauzată prin acțiunile ilicite de tragere la răspundere penală ale organului de urmărire penală și procuraturii, în sumă de 5000 lei, prejudiciul moral în sumă de 50 000 lei, cheltuieli de judecată sub formă de asistență juridică în sumă de 2500 lei.

În motivarea acțiunii reclamantul Șeremet Vitalie a indicat că, la data 17 octombrie 2017 de către organul de urmărire penală al IP Cahul, a fost pornită urmărirea penală în cauza penală nr. XXXXX conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. XXXXX, în baza denunțului lui Buia Dragoș, precum că la data de 08 iulie 2017, în jurul orei 05:00, aflându-se pe str. XXXXX a fost amenințat cu un pistol de către Șeremet Vitalie, amenințarea pe care el a perceput-o ca reală.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Cahul, Viorica Marga din 15 martie 2019, a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a bănuțului Șeremet Vitalie din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. XXXXX Cod penal.

Astfel, Buia Dragoș nefiind de acord cu ordonanța în cauză, la 29 martie 2019 a contestat-o. Prin ordonanța procurorului-șef interimar al Procuraturii raionului Cahul, Andrian Tabureanu din 04 aprilie 2019, urmărirea penală pe cauza penală nr. XXXXX a fost reluată cu admiterea parțială a plângerii lui Dragoș Buia cu privire la anularea ordonanței de clasare din 15 martie 2019, cu identificarea și audierea lui Mihail Nebunu în calitate de martor, în rest, s-a respins solicitarea petiționarului privind anularea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală a lui Șeremet Vitalie.

În ordonanța din 04 aprilie 2019 procurorul a indicat drept bază a reluării urmării penale, necesitatea efectuării acțiunii de urmărire penală - identificarea și audierea martorului Mihail Nebunu și a apreciat această chestiune ca fiind o faptă nouă ori recent descoperită.

Ulterior, prin ordonanța din 28 octombrie 2019 a adjunctului procurorului General, Eduard Bulat a fost respinsă plângerea avocatului Todorov Maxim în interesele lui Șeremet Vitalie împotriva ordonanței procurorului-șef interimar al Procuraturii raionului Cahul, Tabureanu Adrian.

La data de 04 noiembrie 2019 Șeremet Vitalie, prin intermediul avocatului Maxim Todorov, a depus plângere în dezacord cu ordonanța procurorului din 04 aprilie 2019 cât și a procurorului ierarhic superior din 28 octombrie 2019.

Astfel, prin încheierea judecătorului de instrucție din 14 noiembrie 2019 s-a admis plângerea înaintată, cu anularea ordonanței procurorului Adrian Tabureanu din 04 aprilie 2019 de reluare a urmării penale cât și a ordonanței din 28 octombrie 2019 a adjunctului procurorului general Eduard Bulat, pe cauza penală nr. XXXXX.

A indicat că, pe tot parcursul procesului penal a fost asistat de către avocatul Todorov Maxim, fapt confirmat prin mandatul anexat la materialele cauzei penale, respectiv a suportat cheltuieli de asistență juridică. Avocatul a participat la audierea sa în calitate de bănuit precum și în calitate de învinuit pe cauza penală respectivă, inclusiv la alte măsuri procesuale, acordându-i asistența juridică corespunzătoare.

Respectiv, cheltuielile de asistență juridică, în baza bonului de plată, constituie 5000 lei, cheltuieli care, în baza normelor legale art. 3, 6 și 7 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, îl îndreptățesc de a solicita încasarea acestora din contul bugetului de stat. Motivarea sumei este în faptul că avocatul Todorov Maxim a participat la nenumeroase acțiuni procesuale.

Cât privește prejudiciul moral suportat, reclamantul a indicat că, prin încheierea din 28 noiembrie 2017 s-a dispus petrecerea percheziției în mijlocul de transport de model XXXXX, proprietar Șeremet Vitalie, în scopul depistării și ridicării obiectului (arme de foc de model necunoscut), cu care, după declarațiile false a lui Buia Dragoș, acesta din urma a fost amenințat. Perchiziția urma să fie realizată până la data de 28 decembrie 2017 inclusiv. Astfel, având la dispoziție o lună, organul de urmărire penală o ales o zi de odihnă, și anume la data de 02 decembrie 2017, pentru efectuarea percheziției, mai mult ca atât aceasta a fost realizată la ora 07:30. Potrivit procesului-verbal de percheziție din 02 decembrie 2017, efectuat de Inspectorul Superior, Dîru Eugeniu, în cadrul percheziției nu au

fost depistate bunurile indicate în ordonanța de percheziție și nici alte careva bunuri interzise de legislație nu au fost depistate.

Prin încheierea judecătorească din 28 noiembrie 2017 a fost autorizată petrecerea percheziției în mijlocul de transport de model XXXXX, proprietarul căruia este Șeremet Vitalie. De asemenea pentru efectuarea percheziției organul de urmărire penală a avut la dispoziție o lună, dar percheziția s-a efectuat în ziua de sâmbătă, la data de 02 decembrie 2017 la ora 08:00. Conform procesului-verbal de percheziție efectuat de Inspector Superior Dîru Eugeniu, în cadrul percheziției nu au fost depistate bunurile indicate în ordonanța de percheziție și nici alte careva bunuri interzise de legislație nu au fost depistate.

Prin încheierea judecătorească din 28 noiembrie 2017 a fost autorizată petrecerea percheziției la domiciliul lui Șeremet Vitalie, a.n. XXXXX, situat în s. XXXXX, în scopul depistării și ridicării obiectului (arma de foc, de model necunoscut la moment de către organul de urmărire penală) cu care a fost amenințat Dragoș Buia. Astfel, în conformitate cu procesul-verbal de percheziție din 02.12.2017 care de asemenea a fost efectuată într-o zi de odihnă la 08:30 și s-a încheiat la ora 09:15. Percheziția a fost efectuată în 2 garajuri, beciul, grădina și domiciliul în întregime, de organul de urmărire penală nu au fost depistate obiectele indicate în ordonanța de efectuare a percheziției sau alte obiecte interzise de legislație.

A menționat că, prin petrecerea perchezițiilor respective, a fost încălcat art. 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului.

A susținut Șeremet Vitalie că, a fost impus să participe la confruntării cu martorii și așa numită parte vătămată, fapt confirmat prin procesul-verbal din 26 martie 2018 (Crupschi Serghei); proces-verbal din 26 martie 2018 (Buia Dragoș); proces-verbal din 07 mai 2018 (Beriozov Anatoli), astfel i-a fost lezată onoarea și demnitatea ce-i sunt garantate în calitate de cetățean a unui stat de drept.

A mai indicat că, quantumul prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și procuraturii urmează să fie determinat luând în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuit reclamantul Șeremet Vitalie, iar în sensul dat a indicat că, prin ordonanța de recunoaștere în calitate de învinuit, i s-a imputat savârșirea infracțiunii prevăzute la art. XXXXX Cod penal, fiind din categoria infracțiunilor mai puțin grave ceea ce constituie o bănuială destul de serioasă, cu un impact foarte puternic asupra imaginii persoanei învinuite.

A atras atenția instanței de judecată asupra faptului că potrivit caracteristicii eliberate de primăria XXXXX, Șeremet Vitalie, născut la data de XXXXX locuiește într-o familie decentă. Ca locuitor al satului XXXXX, cetățeanul Șeremet Vitalie dă dovadă de o purtare satisfăcătoare, se caracterizează ca o persoană pozitivă, nu consumă băuturi alcoolice în exces. Observații din partea primăriei nu au fost, nu este scandalagiu în familie, locuiește împreună cu familia, are la întreținere doi copii minori. Iar din ziua depunerii de către Buia Dragoș a declarațiilor false, Șeremet Vitalie simte schimbarea considerabilă a opiniei societății în privința lui.

Mai mult, exercitarea funcției de vânzător presupune interacțiunea nemijlocită cu numeroase persoane, iar în situația în care Șeremet Vitalie a fost recunoscut în calitate de bănuț, drept urmare i-a fost afectată imaginea, reputația

profesională precum și demnitatea personală, prin faptul pierderii încrederii clienților.

A mai indicat că este căsătorit, are doi copii, iar faptul imputării comiterii de către aceasta a infracțiunii prevăzute la art.XXXXX, a avut un impact puternic negativ asupra familiei.

A susținut că, onoarea și demnitatea lui Șeremet Vitalie au fost lezate și prin confruntările petrecute de organul de urmărire penală.

A menționat că, la evaluarea suferințele morale pricinuite prin tragerea ilegală la răspundere penală o are durata urmăririi penale, iar în sensul dat, a indicat că urmărirea penală pe cauza penală nr.XXXXX a fost pornită la data de 17 octombrie 2017, fiind pus sub învinuire prin ordonanța de punere sub învinuire din 19 martie 2018, iar prin ordonanța din 15 martie 2019 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală a bănuitului Șeremet Vitalie, având calitate de bănuit mai mult de 3 luni, și anume circa de un an.

Reclamantul a specificat că, la emiterea ordonanței de punere sub învinuire, organul de urmărire penală și a procuraturii au manifestat neglijență și nu au dat dovadă de prudența necesară, nefiind examinate toate aspectele enunțate mai sus, or, anume de sarcina acestor autorități ține examinarea minuțioasă și determinarea tuturor circumstanțelor cauzei, înainte de a imputa persoanei comiterea unei infracțiuni.

Prin hotărârea din 20 octombrie 2020 a Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost admisă parțial acțiunea. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Șeremet Vitalie, suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii. S-a încasat din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Șeremet Vitalie suma de 5000 lei cu titlu de prejudiciu material sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul cauzei penale nr. 2017150878. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Șeremet Vitalie suma de 2500 lei cu titlu de cheltuieli legate de asistență juridică suportate pe cauza respectivă. Pretențiile reclamantului Șeremet Vitalie, cu privire la repararea prejudiciului moral, în partea ce excede suma adjudecată, s-au respins ca neîntemeiate.

Prin decizia din 27 ianuarie 2021 a Curții de Apel Cahul s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și Procuratura Generală a Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 20 octombrie 2020.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că prin ordonanța procurorului de scoatere de sub urmărire penală, care este irevocabilă, se atestă faptul că punerea reclamantului Șeremet Vitalie sub acuzație penală în baza art.XXXXX, a fost ilegală, având în vedere că acuzația penală nu și-a găsit confirmarea, or, Șeremet Vitalie a fost scos de sub urmărire penală din motivul lipsei elementelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. XXXXX.

Instanța de apel a notat că acțiunile întreprinse de organele de urmărire penală și de procuratură față de reclamantul Șeremet Vitalie, i-au cauzat acestuia o stare de disconfort prin faptul că a intervenit cu acuzații de ordin penal și au fost petrecute acțiuni de urmărire penală care au intervenit peste garanții

constituționale un prejudiciu moral, considerente din care Statul poartă răspundere patrimonială pentru prejudiciul cauzat astfel.

Instanța de apel a indicat că drept urmare, reclamantul – intimatul Șeremet Vitalie, în baza prevederilor art. 1998, 2007 Cod civil și art. 3, art.11 alin. (1) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penal, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25.02.1998, are dreptul de a solicita repararea prejudiciului moral pentru atragere neîntemeiată la răspundere penală.

Instanța de apel a afirmat că potrivit art. 2 din Legea nr. 1545-XIII din 25.02.1998, „acțiunile ilicite sunt acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infrațiuni)”.

În circumstanțele menționate, instanța de apel a considerat corectă concluzia instanței de fond că prin intentarea cauzei penale, lui Șeremet Vitalie i s-a adus atingere dreptului și libertăților fundamentale ale omului, inclusiv dreptului la viață sa privată, pe care le-a suportat în urma acțiunilor organului de urmărire penală, ale procuraturii.

Instanța de apel a relatat că instanța de fond corect a considerat necesar de a încasa în beneficiul lui Șeremet Vitalie suma de 20 000 lei, cu titlu de despăgubire pentru prejudiciului moral cauzat, apreciind corect faptul că aceasta reprezintă o sumă adecvată, rezonabilă și va da compensare suficientă lui Șeremet Vitalie.

La 25 februarie 2021, Procuratura Generală a Republicii Moldova, prin intermediul oficiului poștal a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului se indică că soluția instanței de apel este ilegală deoarece a fost admisă încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material, și anume: instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea, temeuri prevăzute în art. 432 alin.(1), alin.(2) lit.a),b),c) Codul de procedură civilă

Relatează că pretențiile reclamantului/intimatului nu se încadrează în prevederile Legii nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998. Nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil a judecătorului de instrucție, sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală sau ale procurorului (cerință prevăzută de Legea nr.1545, art.3), de aceea consideră recurenta că acțiunile ale organului de urmărire penală și a procuraturii, au fost în strictă conformitate cu prevederile legale. Astfel, este important și necesar să se constate ilegalitatea actului procedural emis de către organul de drept.

Cât privește rezonanța socială a învinuirii aduse lui Șeremet Vitalie, Procuratura Generală a Republicii Moldova menționează că reclamantul nu a

prezentat probe ce ar demonstra că bănuială adusă acestuia de către Procuratura a fost subiectul unor articole de presă sau ar fi fost o știre cunoscută de întreaga localitate.

Susține Procuratura Generală a Republicii Moldova că argumentul reclamantului Șeremet Vitalie, că a fost nevoit să suporte cheltuieli de asistență juridică în cadrul procesului penal este neîntemeiat, or, putea fără împiedimente, să beneficieze de asistență juridică garantată de stat.

Indică Procuratura Generală a Republicii Moldova, că este greșită soluția instanțelor de judecată de fond și apel cu privire la recuperarea prejudiciului moral, deoarece nu au fost constatate temeiurile, care ar acorda dreptul lui Șeremet Vitalie la repararea prejudiciului conform prezentei legi. Or, în conformitate cu materialele cauzei civile, în cadrul procesului penal nu s-au înregistrat acțiuni ilicite ale organului de urmărire penală, procuraturii și a instanțelor de judecată pe cauza penală.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin urmare, cererea de recurs declarată la 25 februarie 2021, se consideră depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin notificarea din 25 martie 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimațiilor copia recursului și i-a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Prin referința depusă la 19 aprilie 2021 Șeremet Vitalie, reprezentat de avocatul Todorov Maxim a solicitat respingerea recursului depus de Procuratura Generală a Republicii Moldova ca fiind inadmisibil.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurent nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt. Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acesteia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de Procuratura Generală a Republicii Moldova.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de Procuratura Generală a Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru